

Adviseurs:

J.G. Hanegraaff
v. Oldenbarneveltstraat 44
LEIDEN

Aan de Commissie van Beheer der Geref. Kerk
van Bovensmilde
p/a de Weled. Heer J. v.d. Ploeg
Seringenstraat 2
Bovensmilde

Mijne Heren,

Hoewel onze secr./penningm. de Heer Baris U de namen van ondergetekende en de Heer de Ru heeft opgegeven i.v.m. het door U gevraagde advies, wordt dit rapport en advies U door alleen ondergetekende gezonden. Aangezien ik op 18 april in Rode moest zijn en de Heer de Ru op die dag een afspraak had voor een advies in Zeeland hebben wij na onderling overleg besloten dat ik dit eerste advies alleen zou uitbrengen. Zou het gebleken zijn dat dit orgel een zeer moeilijk te beoordelen geval zou zijn dan zouden wij later samen een bezoek brengen. Dit bleek echter geenszins het geval te zijn. Mocht U echter de weg inslaan die U verderop in dit schrijven aanbevolen wordt en daarbij ons toezicht verlangen dan zal dit zeker door ons samen worden uitgevoerd.

Beschrijving van het orgel.

Het orgel is blijkens mededeling van een tweetal organisten die bij het onderzoek tegenwoordig waren gebouwd door de firma Wit uit Badhoevedorp. Het staat nu ongeveer dertien jaar in Uw kerkgebouw. Er zou later een uitbreiding gemaakt zijn door de firma Reil te Heerde, die ook af en toe stemmingen verricht heeft.

Het orgel heeft twee klavieren, hierna te noemen Manuaal I en Manuaal II, en pedaal. Het heeft de volgende registers:

Manuaal I (omvang klavier en windlade C - g'''):

Prestant	8'	C - b (= 24 pijpen) van zink in het front, rest orgelmetaal (d.i. een alliage van tin en lood)
Holpijp	8'	C - B (= 12 pijpen) van mahoniehout, rest orgelmetaal
Octaaf	4'	C - B van zink in het front, rest orgelmetaal
Octaaf	2'	geheel van orgelmetaal
Mixtuur	1 1/3'	C - b twee-sterk, d.w.z. twee pijpen per toets, rest drie-sterk, geheel van orgelmetaal.

Manuaal II (omvang klavier C - g''', windlade C - f'''):

Gamba	8'	C - b van zink, rest orgelmetaal
Roerfluit	4'	C - B van zink (hoeden echter van orgelmetaal) rest orgelmetaal
Sesquialter		twee-sterk, over het gehele klavier, van orgelmetaal

Pedaal (omvang C - f'):

Subbas 16' geheel van hout (vuren- geverfd-op vele plaatsen houtworm)

Koppelingen Man. I - Ped., Man. II - Ped., Man. II - Man. I. Tremulant over het gehele orgel.

Windmachine merk E.M.I. waaraan beschermkap ontbreekt, wat extra luidruchtig werkt en bovendien uitermate gevaarlijk is voor een niets vermoedende die met zijn vingers tussen het schoepenrad terecht zou komen (draait 2800 toeren/minuut)

Systeem: electro-pneumatische kegelladen.

Beoordeling van het orgel.

Uit alles blijkt, en het geldt helaas voor vele instrumenten die deze firma heeft geleverd, dat dit orgel bestaat uit een samenraapsel van onderdelen, wie weet waarvandaan.

ORGELBOUW-ADVIESCOMMISSIE DER
GEREFORMEERDE ORGANISTENVERENIGING

Adviseurs:

Dit blijkt o.m. uit het verschil in omvang tussen de twee manueel-laden: de een bevat 54 tonen en de ander 56. Ook is het materiaal van deze laden verschillend (mahoniehout en eikenhout) Ook het verschil in houtsoort voor de houten pijpen toont aan dat er hier en daar vandaan wat bij elkaar gezet is. Nooit nog zag ik zinken roerfluitpijpen met orgelmetalen hoeden. In de dertiger jaren werd er vaak zink gebruikt voor grote pijpen, omdat dit materiaal goedkoop is. Dat de kwaliteit van het geluid hierdoor nadelig beïnvloed werd nam men op de koop toe. Men noemt deze periode met recht een vervalperiode in de orgelbouw. Na de oorlog is er een nieuwe bezinning op gang gekomen die o.a. ten gevolge had dat men van het gebruik van zink afzag. Dat in Uw orgel anno 1957 ~~84~~ vande 558 metalen pijpen er 72 van zink zijn vervaardigd is toch wel een redelijke aanwijzing omtrent de visie van waaruit deze bouwer heeft gewerkt.

De elektrische tractuur is zeer slordig aangelegd, is onvoldoende beschermd tegen de invloed van vocht en vuil, zodat het niet behoeft te verbazen dat de organisten klagen over nu eens doorspreken, dan weer geheel wegblijven van sommige tonen of zelfs hele registers.

De windvoorziening voldoet niet aan de eisen die er aan mogen gesteld worden: zoals reeds vermeld maakt de motor veel meer leven dan nodig is, komt bovendien heel langzaam op toeren en is door het ontbreken van de beschermkap een gevaarlijk apparaat, de blaasbalg is aan de kleine kant en werkt op alle windladen, terwijl normaliter voor elke lade een eigen balg wordt gemaakt. Sommige conducten zijn met kunst- en vliegwerk door metaaldraden op hun plaats gehouden.

Van een orgelkast is eigenlijk geen sprake. Wel is er aan de achterzijde een afscheiding gemaakt van hardboard op latwerk, een dak ontbreekt geheel zodat er geen bescherming tegen wuil is, doch bovenal door het ontbreken van een goed-kaatsende orgelkas is de bundeling, versmelting en uitstraling van het geluid onmogelijk.

De speeltafel lijkt aan de buitenkant heel wat; neemt men echter wat luiken weg dan is ook daar te zien dat het allergeedkoopste goed genoeg werd geacht.

De registersamenstelling van manueel I is niet kwaad te noemen, al is de klank niet bepaald fraai, die van manueel II is op geen enkele wijze logisch te verklaren. Er is hier maar wat neergezet.

Conclusie en advies.

En instrument dat zoveel gebreken vertoont is niet waard er verder geld aan te besteden; dit zou neerkomen op het beruchte: goed geld naar kwaad geld gooien. Weliswaar zou een algehele restauratie denkbaar zijn, doch deze zou zoveel gaan kosten en toch nog niet geheel het resultaat kunnen opleveren dat men zou wensen, dat het verreweg het verstandigste is er van uit te gaan dat dit instrument, dat niet veel gekost zal hebben, nu zijn tijd gehad heeft.

En derhalve luidt het advies: schaft U zich een nieuw orgel aan. In de omvang van ca. negen registers is er tegenwoordig bij diverse bonafide orgelbouwers een instrument leverbaar, dat dan in serie gebouwd wordt waardoor de prijs redelijk blijft. Zulk een instrument kan jaren en jaren dienstdoen en is op de duur voordeliger dan opkalefateren van het bestaande.

De prijs zal in de buurt van de f 35.000.- liggen. Het hangt er vanaf bij wie U bestelt en uiteraard ook wat U bestelt.

Geerne zullen wij U desgewenst nader van advies dienen bij het verwezenlijken van zulke plannen.

Hoogachtend,

